

0 P U Q H R

Ի Մ Բ Ա Ր Ա Պ Յ Ն

ԱՐԹԻՄԱՐ ԱՐԹԻՄԱՐԻԱՆ

ՌԱԺԱՆԵՐԻՒԿԱՐՈՒԹԻՒՆ

Գրոյ	Համար	300	Բժե	75	չէ	Կէճի
1	3	150	40	1		
Զատ. արեւիք	300	100	1			
	150	50				
	75	25				
Օստաք երկոյ	300	25	Քրտիք			
Զեւթ աստարի Ժապիթ	Խմբագրութեան վրայ					
(Գրտիքի փառաւոր փառաւոր փառւ կը զեւթ աստարի						
100	ղըշ. անդ	115	ղըշ.			

فلطہ دہ اسکی بانقہ چمائیید۔
 حیرہ نیک - فزہ بی ادارہ خانہ سنہ

ԳԻՏԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑՈՒՄՆԵՐ

Շատ հաղորդեցայ հանդիպում մը չէ տեսնել հիմա երկուստարդներ կամ դպրոցէն նոր չըթանաւարտ պատանիներ որք զարգանալու համար կը կարդան ու կ'ուսուցանուին Գանդ, Սրենէր, Տարուն, Ռընան, Թէն, և ուրիշ հանճարներու, մեծ տաղանդներու խնամատարական, ընկերբաբանական, զիտական գըլուսածները :

Այս երեւոյթը ընդհանրական չէ։
գիտնականօրէն զարգանալու դադաւ-
ւիարը նոր սկսած է մեր մէջ սկզբ-
նաւորութիւն մը ընել։ Բայց այդ-
սկզբնաւորութիւնը պէտք է ունենայ
իր շարունակութիւնը, վասն զի ճշ-
մարտութիւնը ինտուերա ելլողները
կէս ճամբան չեն կայնիր, և իրենց
հետեւողներուն թիւը հետզհետէ կը
շատնայ։ Պէտք է փափաքինք և
սխալագամայն աշխատինք որ գիտ-
նականօրէն զարգանալու հետամուտ
եղբոր չառնան, վասն զի այդ զար-
գացողութիւնը է միայն որ մեր դաս-
տիարակութիւնը, մեր յառաջդի-
մութիւնը պիտի կրնանք զեռեղել
հաստատ հիմքերու վրայ։

Ամէն ժամանակէ աւելի հիմա է որ մենք խառնակ դադաւարներ ունինք, հիմա է որ համազումներու կարծիքներու հիմնական աարրերու թիւններ սկսած են երեսան դաշնական է որ դադաւարներու այդ խառնակութեան հետեւեւքներն ըզդալի ըլլան մեր ամէն կրթական, դպրական, մտաւորական, բարոյական, հոգեական գործերու և ինդիւիդներու մէջ : Հետեւաբար այն ամէն ձեռնարկներն, այն ամէն հաստատուն թիւններն, դպրոցէն հիւսնակոցն, որոնց ուղղութիւնը մեր ձեռքն է, տարտամ ու շփոթ կերպով առաջ կ'երթան :

Այս տարտամ վիճակը պիտի
դարձնակէ մինչեւ այն օրը ուր տար-
աբեր ուղղութեանց միջեւ բացուած
անհամաձայնութիւնը վերնայ՝ հաս-
նողներուն միջոցաւ։ Երբ Լեւոնի, դաս-
տիարակութեան, խմբագրութեան,
գրականութեան հինը ու նորը կը
միատեսեը, միայն տկարամիտները
կրնան կարծեւ թէ խնդիրը բառիւ
անձի վրայ է։ Ո՛չ, խնդիրն ամէն
ստորի վրայ է։ Առջիններն ահագին
ստուար մեծամասնութիւն կը կաղ-
մեն, բայց ամէն օր մէյրմէկ կորուստ
կ'ընեն միեւնեւ որ բոլորովին անե-
րեւութանան կամ թէ անշնչան
փոքրամասնութիւն մը կաղմեն։

Պիտի յաջողի՞ւն հասնողները ։
Այո՛ւ . վասն զի դարը փոփոխու-
թեան դար է ու ետ մնացողները կը
մեռնին ։ Անգլիացի իմաստասէր մը
Թիլդեր- լարդընան գիտական օրհնագրոյ
շեշտաւոր գրքին մէջ կը յայտնէ
հետեւեալ համարաւթիւնը որ թէեւ
չատ պարզ է բայց առաջ բերելը
կ'արժէ , գէթ մերիններուն համար .
«Մեր ժամանակնի գլխաւոր յատ-
կանիչն է ֆիլիլիքական ծանօթու-
թեանց միւլ քանակի մը յանկար-
ծական ստացումը ։ Շատ զեռուար
է գտնել գիտութեան կամ ար-

«Աւետիկ ճիւղ մը որ քննադատ ըլլալ»
«ճիւղ-այն վիճակին մէջ ուր որ էր»
«ՅՕ տարի առաջ : Մեր չուրջը զար-»
«Գաղաւ զվաւերու , երկաթուղի-»
«նեւու, հեռագրիւնեւու նոր աշխարհ»
«մը , և չենք կրնար արդիւն զմեզ»
«այս ամենը տեսնելէ : Գրասիրտը»
«ներու նոր կ'իտարէ մը օդին մէջ»
«է և զմեզ կ'ենթարկէ իր ազդե-»
«ցութեանը, թէեւ զինքը չտես-»
«նենք ։»

Կրթա՞նք մենք հայերս աղաւ
մնալ այդ ազդեցութեան: Ոչ
Ու ահա կը տրտնենք թէ գիտա-
կան նոր ուղղութեան հպատա-
կողներ սկսած ենք ունենալ: Այս
հպատակութեան հետեւեալն են զի-
նար չհասկնալ:

Մինչև 20-30 տարի առաջ հայերը իրարու հետ համաձայն էին կարգ մը գաղափարներու մասին որք մեր տոհմային զրամադրուկը կը համարուէին և մեր յառաջդիւմութեան անսխալական միջոցը՝ Նախորդ սերունդը սկսաւ նոր ճամբայ մը բանալ և աւանդութիւններու բոլորովին կոյր պաշտող մը չը մնայ։

Սաւակայն այդ հին սերունդն ալ
աւելի բանաստեղծական զգացում
ունէր քան դիտական մտածու-
թիւն։ Օտեանի ճՅին գրած մտակ-
ներէն մէկ քանին հրատարակուե-
ցան վերջերս։ Կը տեսնուի թէ այդ-
ընտրեալ միտքը միայն Լամարթինն
ու Միսսէն անբաժան կը պահէր իր
քովէն։ Ռուսներն որ խալպէս
դիտական միտք մը ունէր, և չատ-
նախապաշարուամբէ, որք աւան-
դուած իւն կը կոչուին, վեր էր, Ռեյ-
մուս կը թարգմանէր, թէ՛ն և իր ծա-
ւառականի կոնցերտն մէջ ամենէն յառ-
դուգն եղաւ։ Սերմնակ Հայիկունի
և Մեյլարի վրայ գրող Կոստանեան
աւելի գործնական կերպով նետուե-
ցան ունի ճամբուն մէջ։

Փոխանցումի պայմաններն էին սառնք եւ կը չարունակուին. ու հիմա աւելի հիմնապէս եւ աւելի հանգարտօքն սորլոդներու, խոր հողներու մարմին մը կը կտալուի: Չառաղան գործերու պատկանողները, գրագետ, վարժապետ, հրապարակաչիր, իրենց ժամանակին մէկ մասը կը նուիրեն իմաստասիրական, բնկերաբանական, գիտական ընթերցումներու որոնց շնորհիւ իրենց մտքին մէջ հիմնական բարեշրջում մը կը կատարուի Բայց սառնք անհասկալի կը մնան ընդհանրութեան, որ նախապատրաստական աշխատութիւնները կատարած չըլլալով հանգիստ կերպով կը մնայ հոն ուր որ էին իր նախապայտները:

Բացյց ինչ որ աչ ըլլայ) ասանք
անպատճառ հետողհետե պիտի պակ-
սին, եւ որչափ շուտ պակսին այնքան
աւելի մեծ է առաւելութիւնը, վա-
սեր զի մեր գրպական, կրթական
գործերու ուղղութեան համար ա-
ւելի շուտով պիտի կրնանք համա-
ձայնել զիրար հասկնալով :

Կը բաղձանք ուրեմն որ մեր ե-
րիտասարդները, մանաւանդ երի-
տասարդ-ութեան մէջ նոր մտնող
պատանիներն որք եւրոպական յե-

գրու. պիտան^հ իրենց միտքը զօրացը-
նեն հանճարներու, մեծ տաղանդ-
ներու զիտական, իմաստասիրական,
ընկերաբանական գրութայններու ու
սոմասիրութեամբ։ Այս աշխա-
տութեամբ պիտի կարենան հան-
րութեան իրապէս ծառայութիւն
մատուցանել, մասն զի պիտի կազ-
մուի երիտասարդութիւն մը որ
միտած աւանգուծիւններէ, տըրկ-
ւած նախապաշարութիւններէ զեծ ըլ-
լալով պիտի կրենայ մեր կրթու-
թիւնը եւ գրականութիւնը գիտա-
կան ուղղութեամբ առաջ մղել ։

ԶԱՐԴԱՄՊԱ ԵՒ ԹԵՄԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

Զարչանդային բաղժաթիւն ազգային-
ներ մեզ գրած էին թէ կր փափաքին որ
թեմին առաջնորդը, Տ. Նովիէ վարդապետ
Արշակեան, Զարչանդա այցելէ, Այս փա-
փաքին արձագանդ եղած էինք ասկէ ա-
ռաջ 1

Այս փառիքն իր մէջ արդէն իրաւունք մըն ալ կը պարունակէր, զի թեմի մը առաջնորդը իր անձը կը պարտի թեմին մէջ զանուած ամէն ջաղաքներուն եւ դիւզերուն :

Տ. Եղիշէ վարդապետ լաւ գործ մը
լաւ Տրապիշունէն զուրա այցի կելլով,
բայց ցաւ պատճառեց զարտաբացի
րուն, առանց տեսնի հրաւրին պատա-
խանկելու խիոյն Տրապիշուն վերադա-
նալովը :

Չարչախալայէն այս մասին զանգատ
խոսի կուպայ մեզ : Արդեօք այս այցելու-
ւորներ յետօժկութեան պէտք է նկատուի
յժէ բոլորովին անկարելի :

Ժողովուրդը պէտք չէ ետ կեցնել
իր առաջնորդին հետ համալրելով գործ
գործելու հակումներէն :

40 4678065

Նախապաշարում մերն ալ աս ։ Անճիղ
կերպով գործածումս թառեր, դէլ կապ-
ումս ֆնազներ, քերականութեան սը-
խաներ, աստիք ամբողջ ներելի են, քանի
որ հայերէն կը գրէ մարդ ։ «Հայերէնը կը
վերջընէ ։»

Մինչև իսկ չատ զարգացած ամեներ
որը ջանի՛ր վր լեռու գլխուն , որը զրաբա-
նու՛մ իւն ըստած ջանի՛ր ալ զլուսն զար-
բանի՛ն եւ որը ուրիշ լեզու ուր զրած ա-
տենինն ամենէն մանր կանոնին անգամ
ուշանուծի՛ն կ'ընեն , լսած եմ այդ ան-
հասկանալի խօսքը . «Յայդէնը կը վեր-
ջանայ» :

Ֆրանսերէն թարգմանութեան դասա-
տունները կը շուարին երբ հայերէնէ ֆը-
րանսերէն թարգմանութիւն ընել տան ա-
շակերտներուն . զրական հաւաքածոյնե-
րուն մէջ գտնուած գրեթէ բոլոր -կտոր-
ները, զորս կուտան թարգմանիչու հա-
մար, այլապիսի խառնակ ոճով մը , այն-
պիսի անհիշող լեզուով մը գրուած են , որ
գտնատուն կը ստիպուի ֆրանսերէնի դար-
ձնելուն համար նորոշէ շարադրող , ուղիղ
քերականութիւնն համեմատ տորէն գրել
զանոնք . Եւ երբ աշակերտը , չլիթած ,
հարցընէ այս տարօրինակ խորհուրդին
մեկնութիւնը , միշտ նոյնն պատասխանն
է . « ֆրանսերէնի մէջ ապահով բուն չլուար-
հայերէնը կը վերցընէ . . . »

Ի՞նչ աղէկ մարդ , սա հայերէնը , ի՞նչ
ամենուէն խաթրը չի՞նող մարդ :
Եւ ի՞նչ բեռնակիր . . .

*
 * *
 Արդեօք իրա՞ն այսպէս է, իրա՞ն մեր
 խեղճ լեզուն այս տարօրինակ յարմա-

բոլորի ներսում ամեն անկանոնությունը
կրելու իր ուսերուն վրայ : Իրա՞ն այն-
այնչափ անաթոթ եղած է որ առանց կար-
մելու ամեն սխալի չէ չըսեր : Քննենք
քիչ մը , կ'աղաչեմ , քիչ մը մտայն նա-
խենք , իրա՞ն է :

Իրա՞ն է որ ժողո՞ք ֆրանսերէն դրած
ատեն ստիպւած է յարդել լեզուին յա-
տուկ բոլոր օրէնքները , մինչդեռ հայե-
րէն դրած ատեն այդ խցնամտութիւնն ա-
ւելորդ է , Իրա՞ն է ասիկա :

Անոնք որ նախապաշարեալներու աւանդութիւնը կը շարունակեն, հաստատական պատասխան կուտան, Եւ կը բաւարարեն, «Պրահներէն որով լեզու է, վերջնականապէս կոտմուած. հայերէնը անորով լեզու է, իւրօքանչիւրին քմահաճոյքն ենթակայ. կեցուի միութեան հակահ պայմանը որ ամեն լեզուն մէջ անհրաժեշտ է, հայերէնին մէջ պարտաւորիչ չէ. կարելի է մէկ տողը դրաբար գրել, միւսը աշխարհաբար, կարելի է նախադասութիւնները իրարու դէշ կապել, կարելի է մինչեւ իսկ ըայի ու տէրբայիի տղայաւորութեան րոնել լրան որ որ սոյնեւայսօր եղած է ամենայն համարձակութեամբ եւ կը շարունակէ ըլլալ հրապարակաւ օտակացող անհոգութեամբ մը). ստուրը ամենքը կարելի է»- Հայերէնը կը վերցնէ՝»

24, պարոններ, հայրենքը կվերցրենր, Ժողովուրդին տգիտութիւնը, հաջարա-
ւորութեան հաւանքի սպասան է որ այր ան-
կարգութեանց կը հանդուրժէ : Մեր լե-
զուս, ոչ մէկ կը խնայով տարաբնուրիչ ու-
նեւէ լեզուէ, կատարելապէս անմիջ յայն-
չիմար ամբաստանութիւնն արով զայն ա-
կան մը եւ աղիժ մը կ'ընեն, մաթեմա-
թիկական ճշգրտութիւն ունենալու ասակ-
է : Այդ ճշգրտութիւնը, ունի զայն արդէն,
եւ ողջամիտ մտքի պարզ ջանք մը կը
բաւէ զայն գտնելու, իր խառնակու-
թիւններին ազատելու եւ մէլտեղ հա-
նելու համար արպէս ինչպէս որ է եւ
պարտի րոյա :

Պէտք է թողուլ անկախութիւններ որ իրենց սովորաբար անփութութեամբ պահեն իրենց լեզուն իր բարեխախ բազմաբանգութեան մէջ։ Անոնք կորսումած են։ Եւ այնչափ կորսումած են, անհնար է չափեր կը իրումամբ կը զգուշանան հրապարակել իրենց, եւ երբ կ'ընեն, չեն կարողացուիր։ Օրինակ, Պարսկերէնը չէի գիտէի, որ պատկերն է աստի գոնի բացի աշխարհաբարեւելէ գրանկանութենէ։

Պէտք է թողուլ այդ սխալողներն իրենց միասական մտորութեան մէջ, եւ չնայու որ զէթ անհետեւ չկոխանցուի այդ անխաղաղութեան աստիւն։

Դրո՞քը գտատունն եւ խմբագիրն է որ պիտի ընեն : Խմբագրէր, իր թիւթը մօզա-
խէր զոր դարձնելու տեղ ամէն տեսակ
խառնաձիգոր իղճըններու, իր ըջոր յօդ-
ուածադարկերեւուն պարտաւորէլ պիտի ը-
նէ « Միակ, ճշմարիտ եւ անփոփոխ աշ-
խարհաբար » , որ ալք ունեցողներուն
համար զոյուծիւն ունի կոտորակապէս :
Էն գտատունն , ի՞նչանայ արակիտին
ձեռքը տալու յոռի ճաչակի եւ անխնո-
նութեան հրապարկոտնեղ եղող խայտա-
տակ հաւաքածոյնոր որոնց մէջ տղուն
միայքը ուղեկորոյս կը մօտըն , պիտի
ստրկեցնէ անոր , իր որոշ ու վերջնական
սահմաններով , արդի հայերէնը , իր յա-
տակն ըբարկանութեամբ , ճիշդ ինչպէս
կը ստրկեցնէ ֆրանսերէնը :

Ասիկա, ուրիշ չափ մը օգտաներու հետ, զոնէ այն ահագին ծառայութիւնն ալ մատուցած պիտի ըլլայ որ աշխարհիս ամենէն ծաղկելի խօսքերէն մէկը ջնջած պիտի ըլլայ. « Հայերէնը կը վերցընէ ».

ԱՐԵՎԻԿԱԿԱՆ ԶՈՐԱՆԵԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԼԻՈՆԱՏԵՐՆԵՐԸ

Ճէ՛լ Կուլտի մահը Ամբրիկայի մէջ
յառաջ բերած է բազմաթիւ յօդուածներու
հրատարակուածութիւնը՝ Նոր աշխարհին մէջ
դառնուած մեծ հարստութեանց վրայ ։

Ամերիկեան Հաղթանակէն ետքէն
մանրամասն տեղեկութիւններ կուտայ
զանազան նահանգներու մէջ ժողովուրդ-
կան աուրբերուն, միլիոնատէրներու
թիւին եւ այս վերջիններուն մարդասի-
րութեան վրայ :

Նիւ-Եորքի կառավարութիւնը ձեռն
կուլտի ստացուածքներուն վրայ 140,000
ռոկի տուրք առած է , այսինքն երեք ու
կէս միլիոն ֆրանքը : Այդ տուրքը չպիտի
աւանդէր երկու տարի առաջ , որովհե-
տեւ 1891 ի վրէջքը միայն հաստատուե-
ցաւ : Մինչդեռ այս տուրքը Նիւ-Եորքի
մէջ հարկւրին մէկ է , Օնդարիոյի նա-
հանգին մէջ հարկւրին հինգ է ուղղալի
ժառանգորդներուն համար եւ հարկւրին
տասը : Լոզմնակի ժառանգորդներուն հա-
մար :

Այդ հասցով յատկացած է հիւան-
դանոցներուն, անկիւնանոցներուն եւ բա-
րենպատակ ուրիշ գործերու : Ժառանգա-
կան տուրքը տարեկան կէս միլիոն ոս-
կիի հասցով մը կը բերէ Նիւ-Եորքի կա-
ռավարութեան :

Ամերիկայի մէջ միլիոնաւորներուն
թիւը դարմանալի կերպով չառ է։ Մէկ
քանի ամիս առաջ, Նիւ-Եորթ Թրէդ-ուս
տարեցոյց մը հրատարակեց միլիոնատէր-
ներու մասին։ Տարեցոյցը զը բաղկացայ
100 երեսէ եւ 4,107 միլիոնատէրի ա-
նուն կը բովանդակէ։

Տր. Ծոռ, ամերիկացի հանրաձայնօթ միսիոնարը որ միշտև յօդուածին հեղինակն է, իր սեռահարուստ հայրենակցներուն մարդասիրութեան վրայ ճնշուած իրն մը բանալու զգուշամիտ ունեցած է։ Արդիւնքը քիչ մը յուսալսաբ րբա՞ծ է զինքը՝ 68 միլիոնատէր կայ Դիլվէնտի մէջ։ Տր. Ծոռի թղթակցիները կը հաղորդեն թէ անոնցմէ 28ը սահմանափակ շրջանի մը մէջ կը կատարեն հարստութեան հարկադրած պարտաւորութիւններ։ Սիւսիաթիի մէջ, 70 միլիոնատէր կայ, որոց 24ը բաղադատաբար առատաձեռն կ'ենեան բարեկեցութեան կամ հանրօգուտ զորքերու մասին։

Ի Սէն-Լուի, համեմատութիւնը աւելի նուազ է. 45 միլիոնատէրներու 10ը միայն առաւաճեաթուրութիւն կ'ընեն. նոյն վիճակի է նաեւ Ե Տէրշտայի, մինչդեռ Ի Սէն-Գ-Ռօլ և Ի Միլնէտադրիս մէջ քանի թաղաքացիներ միայն իրենց խոյր եկամտասնորուն մէջ մասը կը նուիրեն տոնապտղ մարդկութեան ակօղմանը։ Մասաչուսէցի մէջ 300 միլիոնատէր կը գտնուին, որոց շատ թիւը հոգ կը տանին դժբաղդներու վիճակին։ Նիւ-Եորքի նահանգին մէջ միլիոնատէրներու թիւը 1,103 է։ Նիւ-Եորք թաղաքին մէջ միայն 405 միլիոնատէր կը գտնուի։

Տր. Ծոռւ կը պահարարէ անոնց մը-
քին անկոյն-թիւեր եւ սլաքին չորութիւնը
կ'ըսէ թէ բարիք դործելէ հետո՛ւ մա-
ղէջ օրինակ մըն է որովհետեւ, ու բա-
րիք դործելը՝ տարախիտ է . եւ կը յիշէ
Պ. Բազմէլլերի տուած վրկարար օրի-
նակն, որ առանց պայմանի 600,000 տո-
կա նութից Շիգակոյի համալսարանին ՝
Այս բանը նախանձը չարժեք մեծաւա-
րուստ քաղաքացիներուն, եւ, քիչ ա-
տենէն, աշխարհի ամենէն նոր համալ-
սարանը իբր 50 միլիոն ֆրանքի դրամա-
դուլէս կը ստիտ ունենայ:

Միշտ յորդոր կը կարգացուի Ամերիկացի միլիտանտներուն որ թղթուն իրենց թմուռիւնը եւ հետեւին այդ օրինակին։

Յօղուածազիր, թուե՛լ լեւոյ այն բարիքները զորս այնչափ հարստութիւնք պիտի տային Միացեալ - Նահանգներու ժողովրդին, պիտա՛ծերով կ'աւարտէ իր դողդաշները .

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԿԱՌԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Զորքայաբեր օր Ի Լոնտոն հրապարակը շատ ծանր էր եւ եղած քանի մը թեթեւ փոփոխութիւնք զէպի վար էին, բացի անդ, ընտրութիւնն, որ գնաց 99իւ Օսմ. սէրկերէն Սէրի Գ. 1/3 եւ Սէրի Գ. 1/3 կտորեցին, նոյնպէս Պանք 0թման 1/3 ընկրկեցաւ: Ի վիճակն Օսմ. երկաթուղին եւ ընթերցող 1/3 կտորեցուցին, Բաւարիոյ շարժումները աւելի զգալի էին զէպի վեր եւ զէպի վար: Յրանաական 33/6 1/10 կտորեց: Օսմ. թղթերէն ընտրութիւն 22/4 էր, երկաթուղին 1/4 կտորեցուցին, Իսկ ընթերցող 1/3 վրայ դրաւ: 2 ֆունտը անկում մը կար նաեւ Պանք 0թմանի վրայ: Իտալականն ալ 1/3 չափ կտորեցուց, իսկ եղիպական իւրիքիէն 7/4 մէկանց վրայ դարաւ:

Երէկ շաբաթիոյ զինքն ալ տարտամ էին, եւ ցերեկը պահ մը կըցնան, բայց իրիկուան զէմ նորէն սկսան վրայ առնել, փոփոխութիւն երէկ 22 բացուեցաւ Ի Լոնտոն եւ 22/4 Ի Բարիք:

ՂԱՂԱԹԻՈՑ ՊՈՐՍՍ

(Ապրիլ 22)

ԸՆԹԱՑՔ ԳՈՒՆԱՆԱԿՈՐԹԵ
Երէք ամիս Լոնտոնի վրայ.....110 1/2
Ի Բարիք 22 87

ԳՈՆՍՈՒԹՅՈՒՆ
Երէկ առաւ բացուեցաւ..... 24 16 1/2
Երէկ երկուր քաղաքացի..... 24 17 1/2
Երէկ Ի Լոնտոն ՕՍՄԱՆԻԻ
Երէկ իրիկուան.....

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՔՈՅ
Փոխաւորութիւն Սէրի A..... 56 1/4
B..... 34 1/4
C..... 23 1/8

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄ
Իւստիսի երկաթուղի..... 91 1/8
Թաւառ..... 5 84
Իւստիսի..... 16 22

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄԱԿԱՆ
Օսմ. Իսկ..... 100
Սէրի..... 407 28
Երէկ..... 101
Սէրի..... 96
Թաւառ..... 17
Սէրի..... 6
20 ֆունտ..... 88 02
Սէրի..... 140 48
Սէրի..... 140 48
Սէրի..... 140 48
Սէրի..... 90 45
Սէրի..... 54 15
Սէրի..... 8 76

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ

Իւստիսի առաջին աստիճան տրուեցաւ Էտիւրէի դատական տնօրէն եւ վերաքննիչ աստիճանի առաջին նախագահ Մուսա Պաշա Էտիւրէի էֆէնտի:

— Զոյտի օսման նախագահ Դաւիթ Կապուկան անուանեցաւ օտար մամուլի զինանքն առաջին ընտրութեան Բանդիւրի էֆէնտի: — Նոյն զինանքն առաջին ընտրութեան անուանեցաւ Զոյտի օսմ. զինագնացական խորհրդական Թէվֆիք պէյ:

— Ականախու Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ ծովային խորհրդին նախագահ Գէրիք Զասան փաշայի: — Մէնթիւրի Կիւրքիւրդ կարգը Ետիւր Գուլէի Զալոյ հրահանգով ընթաց Տոթը. Գարիէլ էֆէնտի Նաւապետանի:

— Եֆէնտի երկրորդ կարգը տրուեցաւ ընտրութեան Բաւարիոյ փաշայի հարստի: — Եֆէնտի երկրորդ կարգը ամերիկեան զինագնացական աղկան, օր. Ժէնըլիէլ Թոմարի:

ԱՅՏԵՐԻ ԿՈՒՍԱԿԱՆ

Այսօր կուսակալ Ապրիլ-Լոնտոն փաշա երէկ աստու Կ. Պոլիս հասաւ, հեղինակական Ռոմֆէլ շոգնաւով:

Թէ չեմ ուղեր որ ծառաները հետս գէշ վարուին, ինչպէս որ կը վարուէին Սէրմէզ եղած ատենս:

— Զեր այդ փափաքը կատարել պիտի տամ:

— Երգում երէք:

— Կ'երկում:

Դեռատի կիսն այնքան անկեղծ ձայնով մը կը խօսէր որ, Երեւնի վաղը փարսանեաւ. անոր մօտեցաւ եւ ցած ձայնով ըսաւ:

— Ուրեմն հիմա խնդրեմ բացատրեցէք ինձ:

Իր փոքրիկ աչքերը դժուարին յանդգնութեամբ մը կը փայլէին, բարակ շրթունքները տուր ախանքներուն վրայ կը պրկուէին. կը կարծէր որ մարդասպանութիւն մը պիտի առաջարկէ իրեն եւ պատարտէր:

Այս բանն այնքան ակնհայտ յայտնի էր իր զիրքէն որ, Տէր. Պաշա Կարապետ:

— Երեւում, ըսաւ, ձեռք անկալածս շատ պզտիկ բան է: Պէտք է Սէրմէզի մարքիւրը՝ Մարսիալը վարպետութեամբ լրտեսել:

— Զեր ամառները...
— Այո՛ւ. ամառներս: Կ'ուզեմ գիտ-

ԽՆԴՐԵՆԻՆԵՐ

Այսօր Խնդրեւի ժողովի անդին անթիւ կայս. բանակի խումբերուն պիտի քաշուին դաշնակի միտ, հէլմ եւ օւլաթալը: Կայս. հրամանի մը համաձայն, այս նիւթերու նմանիւրը վեհ. Սուլթանին պիտի ներկայանան:

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ

Թուրք լրագրողները կը հաղորդեն որ Բաղադապետութեան վիճակագրական զինանքն պաշտօնեայ Անճէտ Միտիւր պէյ Մեծ-Եպարքոսին ծրագրէր մը մատուցանելով, առաջարկած է թատրոնի տոմասներուն վրայ ըսան փարայ տուրք առնել:

Այս ծրագրի հեղինակին հաշիւին համաձայն, թատրոնի տոմասներուն վրայ դրուած 20 փարայի տուրքը տարին պիտի արտադրէ 2,000 օսմ. ոսկի: Այս գումարը պիտի յատկացուի կամ Կ. Պոլսոյ ծուցահանդէսին եւ կամ Համազգային Անկեանքին:

ՍԵՐՊ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿԸ

Երէկ աստու. զնդապետ Մարքովի Սերպիոյ զեպականտան զինուորական կցորդին եւ կայս. թիկնապահ Սատըք պէյի ընկերակցութեամբ այցելեց Կ. Պոլսի զլուսար զօրանոցները:

ՀՈՂԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐ

Երկաթուղի շինուելիք տեղ մը ձամբուն վրայ գտնուած այն հողերն ու շէնքերն, որք զբաւի դրուած են կամ Ետիւրի եղած են պիտի կրնան ծախուիլ, Պետական խորհրդին կողմէ տրուած եւ Նախարարաց խորհրդին կողմէ վաւերացուած նոր որոշումի մը համաձայն Այսպիսի պարագաներուն մէջ, տեղական վարչային ժողովները հողին կամ շէնքին գինը պիտի կտրեն եւ անոնց գումարը գանձուելով երկաթուղի շինող ընկերութիւններէն, պահանջարկ պիտի դրուի, Պոլիս խնայողական Սնանկին եւ զաւանդներ Երկաթուղիական Դարձատան մասնաճիւղներուն մէջ, Այս մասին հարկ եղած հրահանգները լրկուած են Երեւնի, Պէրթի, Սիւնիի, Սուրիոյ եւ ուրիշ տեղերու երկաթուղի կայանքական ըմբիւրներուն:

ԲԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ Ի ՆՊԱՍՏ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՑԻ

Ի նպատակ Համազգային Անկեանքին, հայ-կաթոլիկ երիտաւորներէ բաղկացած Թատերասերներու խումբ մը ներկայացում մը կազմակերպած է թուրքերէն լեզուով, ընդ հովանաւորութեամբ կայսերական թիկնապահ Անճէտ Ալի փաշայի:

Ներկայացումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ հինգշաբթի գիշեր, ապրիլ 29, ժամը 2ին, Ինքայի Թաղապետական թատրոնին մէջ:

Պիտի ներկայացուի ՄԱՔՏՈՒՆԻ, Թատերգութիւն երեք արարուածով, Դեռակատարներն են:

Տեսքը Օ. Զըպը, Գ. Զօլաս, Յ. Էնքընքան, Ա. Էնքընքան, Լ. Սաբաֆեան, Յ. Ապուրազ, Օ. Սամանը, Ա. Կիւզէլ, Յուսէպարն է Տ. Թրեանց, Ե. Էնքընքան էֆէնտի պիտի արտասանէ իր շարադրած մէկ մենախօսութիւնը:

Պիտի ներկայացուի նաեւ Պաշա-Կարապետութեան զինուորական զինանքն զաւանդ մը, որուն ղեկավարներն են Տեսքը Յ. Էնքընքան եւ Գ. Զօլաս:

ՇԵՐԱՄԱՐՈՒԾԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄ

Նիկոմիդիոյ կառավարիչ Սէլիմ Սըրրի փաշայի նախագահութեամբ յանձնարարով մը կազմուեցին, Նիկոմիդիոյ, Ատաբազարի եւ Պարթիզանի մէջ շերամարտական մրցում մը կազմակերպելու նպատակով, Յանձնաժողովը մրցումին մասնակցիլ ուղղող անձերու շերամի հունտ յանձնած ըլլալով, միջանակ պիտի տայ առաջին անգամ եւ յաջորդութեամբ խոզակ հասցնողներուն: Յանձնաժողովին անդամներն են երկրագործական ընդհիւ վահան էֆէնտի, Պոլսոյ շերամարտական վարժարանի տնօրէն Թորգոման էֆէնտի եւ ուրիշներ:

ԲԱՉՄԱՆԻՄ ԸՆԴՆԱՆԻՔ ՄԸ

Նախագահի մը, երկարակեցողութեամբ շարքին վրայ հատ մըն ալ ինք աւելցնելու նախաձեռնողութեամբ, կը նշանակէ Սամաթիացի հայ կին մը, 96 տարեկան, որ ունեցած է 8 զաւակ (5ը ողջ), 34 թոռ (30ը ողջ), 31 թոռնորդի (26ը ողջ) եւ մէկ ալ թոռան թոռ:

Ո՛վ կրնայ նկարագրել այդ պատահին ուրախութիւնն երբ կըցաւ իր թոռան թոռ տեսնել ու համարել յաջողութիւն: Իրեն միամիտ հաւատքին համեմատ, արքայութեան մէջ աթոռ մը ունենալ ըսել էր:

Բ. Դոնալ Դահիլի պիտիական նոր հիւպատոսին պաշտօնը վաւերացնող Պէրաթը յանձնեց որու որ անկ է:

— Եֆէնտի Սուլայի Ապուս Զիւլի փաշա անցնող ուրախ օր Դահիլի Արքայապետութեան ուղեւորներ է:

— Միլիթիէի ֆրանսական նաւատորմը, որ ետեւ մարտանաւեր կը բաղկանայ, նախընթաց աստու Հոստոս հասնել է:

— Պէրթիէի նոր զեպան Պ. Նիլի շորքայաբեր օր եւրոպական կառավարումով Կ. Պոլիս հասաւ եւ ուղղակի պէլժիական զեպականտունը իջաւ:

— Կայս. Բանդիւր Նաւապետ խմբիւրն համար նախընթաց օր Բարիքի թէսէն գործարանէն տար սնտուկ երաժշտական գործիք հասաւ:

— Կայս. Իրաքի մը համաձայն, Ձերանապէս յայտարարութեան ուսուցիչ մը պիտի բերուի, Հալաբի վարժարանին մէջ դասախօսելու համար:

— Արեւի օսման նախագահ Կատպան էֆէնտի երկուշաբթի օր Յունաստանի Թաթարոնի հետ մէկ ժամու չափ տեսակցութիւն ունեցել է:

— Մալթիէի երկրաշարժէն վնասուած զբաղմունքներն ի նպատակ զաւանդներուն մէջ հանգանակուած զրամը Բ. Դոնալ կողմէ նետուեցաւ Խարբերի կուսակալութեան կը զրկուի:

— Զրթեք. Զորքայաբեր իրիկուն, ժամը 1ին, Թաթարի թաղապետական պարտէզին ետեւի կողմը տնակ մը հողի ծագելով, մինակ այդ տնակն այրեցաւ:

— Գալաթիէի բժշկական վարժարանին համար կառուցուելիք նոր սրահին շինութեան պիտի ձեռնարկուի թիւ օրէն: Այս տեղ պիտի հաստատուին նաեւ բուսաբանական պարտէզ մը եւ տարրալուծական սրահ մը:

— Երեւնի-Զօլասի նախարարութիւնը սկսած է ընդհանրապէս երկրագործական վարժարանի տնօրէն Մէնթիւր Ալի պէյի պաշտօնավարութեան նկատմամբ եղած բողոքները:

— Ուրեմն Երեւնի 5 շոգնաւոր, նա-

խընթաց օր կամուրջէն Էյուպ հնացած ատեն, Յէնէրի եւ Պալաթի մէջ տեղ մեքենայի խանգարումով ունենալով, կանգ առաւ: Ուղեւորներուն մէկ մասը Պալաթ դուրս ելան:

— Արեւի օսման նախագահ Կատպան էֆէնտի Նախագահ եղած զանգաւորները ընկելու համար Գոնեալի Իտարէի ժողովին առաջին քարտուղար Զիւլի էֆէնտի պաշտօն յանձնուած է Արեւի օրէն:

— Զիւլի օրէն շերամի զաւանդներուն մէջ ասանկերու ժամ անընդհատ մրկականտն ձին տեղացիներ է, որ երկու թղաչափ բարձրութեան հասնել է, Բայց չուտով հալելով, հողագործ կըցեր են իրենց աշխատութեանց ձեռնարկել:

— Գալաթիէի վարժարանը, որ Հանրապետական շինութեանց նախարարութեան կցուած է, մտադրութիւն կայ կրթական նախարարութեան երթարկել: Պետական խորհուրդը, որ այս խնդրին ընդունութեամբ կը զբաղի, թիւ օրէն Մեծ-Եպարքոսութեան պիտի մատուցանէ իր տեղեկագիրը:

— Սալաթ կը հաղորդէ որ Հանքաբանական վարժարանը տակաւին պէտք եղած ծրագրեր չունենալուն համար, ուսանողները, որք մեծ մասով զաւանդներ են, շարաթը հաղի քանի մը դաս կ'առնեն: Այս ցաւալի վիճակին յոյս կայ թէ վերջ մը պիտի տրուի, յառաջիկայ զբաղմունքներուն արձակուրդէն ետք:

— Կայս. Իրաքի մը վաւերացուած է Սպարապետութեան մէկ որոշումը, որով ծովային զնդապետ Բաթի պէյի պաշտօն կը յանձնուէր Լոնտոն երթալ եւ Յէնէնէի Կայս. գործարանին համար զին պէտք եղած գործիքներն ու մեքենաները, Բաթի պէյ յառաջիկայ շաբթու կը մեկնի Կ. Պոլսէն:

— Հալաբի երկրագործական վարժարանին շրջակայ զիւրերուն եւ ազարակներուն մէջ անասունի ո՛րեւէ համաճարակ ծագած ատեն, Երկրագործական նախարարութեան կարգադրութեամբ իմաց պիտի տրուի վարժարանին տնօրէնութեան, անասնաբուական ծիւղին ուսանողներուն միջոցով վարակուած անասունները դարմանելու համար:

— Պէրթիէի Երկրագործական դրամատան արկղակալ Մէնթիւրի էֆէնտի իր պաշտօնին մէջ զեղծումներ գործած ըլլալուն համար, Առեւտրական եւ Հանրապետական շինութեանց նախարարութիւնը հրահանգ զրկեց նոյն դրամատան իշխման կեդր. ծիւղին, պաշտօնակն ընել այդ արկղակալը, եւ տեղը ուրիշ արժանաւոր մէկը նշանակել:

— Կայս. Իրաքի մը Բաղադապետութեան կը հրամայէ վիցնել Ետիւր-Գուլէի Կ. Դոնալ-Գարուի միջեւ երկաթուղիի զին վրայ գտնուած տնակները, որ զաղթականը կը բնակին: Այս հին խորհրդի ընդհանրապէս համաճարակի բնուէն են: Ապրիլու միջոց ունեցող զաղթականը յարմար եւ մարտի տնակներուն մէջ պիտի տեղադրուին: Իսկ աղքատները զաւանդներ պիտի զրկուին, զաղթականաց յանձնաժողովին կողմէ:

— Ժամանակ. Պարսկաստանի Բեղրպուրի զեպան Միւրա Մահմուտ խան երէկ աստու Մէնթիւրի Լապարիէի զինուորով հոս հասաւ: — Սալաթիէի շերամի զաղթականը յարմար եւ մարտի տնակներուն մէջ պիտի տեղադրուին: Իսկ աղքատները զաւանդներ պիտի զրկուին, զաղթականաց յանձնաժողովին կողմէ:

— Ժամանակ. Պարսկաստանի Բեղրպուրի զեպան Միւրա Մահմուտ խան երէկ աստու Մէնթիւրի Լապարիէի զինուորով հոս հասաւ: — Սալաթիէի շերամի զաղթականը յարմար եւ մարտի տնակներուն մէջ պիտի տեղադրուին: Իսկ աղքատները զաւանդներ պիտի զրկուին, զաղթականաց յանձնաժողովին կողմէ:

նալ թէ ինչ կ'ընէ, ո՛ր կ'երթայ, ո՛ր ո՛ր հետ կը տեսնուի: Կ'ուզեմ իր ժամանակը վարկեան առ վարկեան ինչպէս անցնել իմանալ:

Երեւնի տալած զէմը տեսնող պիտի կարծէր թէ լսածին չէր հաւատար:

— Ինչ, թոթովեց. ուզանիլ իրաւցն է այս է միայն:

— Առ այժմ այս է, բայց դեռ յատկապէս չեմ յիշում: Վերջէն ձեր բերելիք տեղեկութեանց համեմատ պիտի գործեմ:

Նորատի կնոջ րածը մառամբ ճշմարիտ էր:

Վերջինից Կատպետան ձեւեր կը ներկայանային իր մտքին, բայց ընտրութիւն մը չէր ըրած տակաւին:

Միայն թէ սա չէր ըսեր որ Մարսիալ լրտեսել տալուն պատճառն այն էր որ, կ'ուզէր Մարի-Անը գտնել: Զէր համարձակած Լապարիէի աղկան անունը առ Շիւրէնի, վասն զի կը վախնար որ այն շարագործը հայրը դահլիճն մատնած ըլլալով թերեւ վարանէր աղկանն ալ զղաչելու:

— Բայց երբ մէյ մը գործին մէջ մտնէ, կ'ըսէր ինքնին, այն ատեն խնդրել կը փութուի:

Սակայն ծերունի զաղտորսին զարմանքը փարատած էր:

— Կրնանք իմ վրաս վատասիլ, ըսաւ, բայց թիւ մը ժամանակի կարտեմ:

— Եր հասկնամ Այսօր չարաթ է, մինչեւ հինգշաբթի բան մը կ'ընամ հասկընալ:

— Հինգ օրէն. հաւանակաբար այո՛ւ:

— Ուրեմն հինգշաբթի օր այս ատեն հոս եկէք, զիս ալ հոս պիտի գտնէք:

Մէտի հորաբըր մէկ աղաղակը Տէր. Պաշայի խօսքն ընդմիջեց:

— Մարդ կուգայ, ըսաւ Երեւնի, Պէտք է որ մեզ միասին աեսնեն. շուտ փախէք:

Վաղեմի զաղտորսը մէկ ոտտուով ձամբուն միւս կողմը ցատկեղ եւ թաւառներուն մէջ աներեւութեամբ:

Ժամանակն էր, վասն զի Բուրթոմիէի ծառաներէն մէկը Մէտի հորաբըրը զով հասնել էր եւ Տէր. Պաշայ հեռուէն կը տեսնէր որ ձեռքով ոտքով կը խօսէր:

Շուտ մը հոս վաղեց:

— Ա՛հ, տի՛կ... Ներեցէ՛ք, օրի- ո՛ր, գոցեց ծառան, երեք ժամ է որ մայն զի ձեզ կը փնտնեն... ա՛հ, ինչ զբաղողութիւն: Զեր հայրը՝ պարոն մա-

թիլը... ո՛հ... Բժիշկ կանկելու գա-

ցին:

— Հայրս մեռաւ:

— Ո՛չ օրիորդ, ո՛չ, միայն թէ... Ինչպէս ըսեմ: Այս աստու երբ Պ. Մարթիլը օրթերու յօտուելուն հսկելու զնայ, զարմանալի կերպարանք մը ունէր, այնպէս չէ՛: Ուստի երբ վերադարձաւ:

Մահան խօսած ատեն մատին ծախքով ձակուի կը զգլէր:

— Կը հասկնամ, այնպէս չէ՛, որ վերադարձաւ՝ խեղճ կորուստ էր:
